

PORTAL

Aquest volum monogràfic de l'Anuari, el número xvii, és la continuació de l'anterior, que recollia articles sobre les llengües romàniques minoritzades d'Europa. Amb el manteniment del títol genèric —Europa parla (ii)— ens acostem novament a una realitat cultural europea en constant evolució i creixement. En efecte, si l'any passat s'havia produït la incorporació de països nous a la Unió Europea, amb la immediata de 2007 el nombre d'estats serà de 27. És evident que la integració de totes les llengües europees oficials a les estructures de la Unió continuarà suposant un repte per a la pròpia institució, però no deixarà de ser menys preocupant la situació de les llengües no oficials, de les llengües que no tenen estat propi o llengües minoritzades. Aquesta riquesa lingüística del territori comú va ser posada en valor en 2001, amb la celebració de l'any europeu de les llengües. Doncs bé, amb la publicació dels dos volums sobre les llengües minoritzades d'Europa, l'Anuari es proposa visualitzar una «fotografia» (a 2005-2006) de la situació de les llengües minoritzades en context europeu, amb l'objectiu d'aconseguir testimonis directes d'especialistes en la matèria, però també de parlants nadius d'aquestes llengües. D'aquesta manera, s'intenta propiciar dos tipus de lectures: una vertical (que ens done una visió particular de cada llengua) i una horitzontal (que ens facilite una possibilitat comparativa entre totes les llengües). Si bé la primera modalitat ens pot apropar als orígens de cada llengua, a la seua morfologia i fonètica, distribució geogràfica, vitalitat social o cultural, etc., la lectura horitzontal ens permet observar fins a quin punt s'assemblen les circumstàncies històriques que les han prosternat front a les altres llengües poderoses, fins a quin punt estan vives en la societat que les sustenta (en quins medis i circumstàncies), quines són les polítiques que han ajudat al seu manteniment o difusió, o fins i tot quines possibilitats de projecció i de pervivència tenen.

Així doncs, Europa parla (ii) ens ofereix informació actual de la situació de nou llengües no romàniques (presentades segons ordre alfabètic dels autors dels articles). D'aquests articles es desprèn (igual que observàvem en l'anterior volum) que la situació real d'aquestes llengües és molt diversa pel que fa a la vitalitat, nombre de parlants i perspectives de futur. És precisament per aquest motiu que en alguns casos no ha estat fàcil contactar amb especialistes en la matèria, i aquesta tasca ha esdevingut força àrdua en el cas d'algunes llengües que volíem incloure, com ara el romaní i el saami, en què ha resultat inassolible. Igualment, aquesta diversitat de l'estat de les llengües s'ha reflectit en el tractament divers de les aportacions al volum, tot i partir d'unes orientacions comunes a l'hora de la seua elaboració. No obstant això, el resultat ha estat francament enriquidor.

Al final d'aquest volum recollim novament la «Carta de comiat» d'un suposat parlant anomenat Omega, escrita el 31 de desembre de l'any 3006. La lectura de la carta en aquestes nou llengües no romàniques ens permet comprovar la semblança entre algunes d'elles, però també ens provoca la següent pregunta: és aquesta carta de comiat una premonició? De fet, un dels col·laboradors del número anterior (profund coneixedor de la seua llengua) qualificava aquesta carta de molt optimista.

En aquest Anuari de 2006, i en el marc del conveni entre l'Agrupació Borrianenca de Cultura i la Universitat Jaume I, ha col·laborat el Departament de Traducció i Comunicació de l'UJI, que aporta, mitjançant el seu Pla estratègic anual (amb la convocatòria de beques de col·laboració per a realitzar traduccions), un element de mediació molt important per a la pròpia revista: els traductors. Val a dir que els articles han estat traduïts a partir de quatre llengües pont: alemany, anglès, castellà i francès. Amb aquestes darreres línies volem agrair la col·laboració dels autors dels articles (per la seua disposició i dedicació), la dels traductors (veritables mediadors en l'acte de comunicació) i la dels professors revisors (per la seua lectura final). En la mesura en què tots col·laborem amb la conservació i pervivència d'aquestes llengües «petites», serem valedors de les paraules que Georges Steiner va pronunciar en obtenir el premi Príncep d'Astúries de Comunicació i Humanitats de l'any 2001:

Quan un idioma és arrasat o reduït a la inutilitat per l'idioma del planeta, té lloc una disminució irreparable en el teixit de la creativitat humana, en les maneres de sentir el verb esperar. No hi ha cap llengua petita.

Josep R. Guzmán
Joan Verdegal
Universitat Jaume I